

UNIVERZITA PAVLA JOZEFA ŠAFÁRIKA V KOŠICIACH
PRÁVNICKÁ FAKULTA

KOŠICKÉ DNI TRESTNÉHO PRÁVA 2024, VIII. ročník

Sekcia 1: Rekodifikácia trestných kódexov – aktuálne výzvy a perspektívy
Sekcia 2: Eliminácia rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie
prostriedkami trestného práva

*Zborník vedeckých príspevkov z celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej
konferencie s medzinárodnou účasťou*

KOŠICE CRIMINAL LAW DAYS 2024, VIII.

Session 1: Recodification of criminal codes - current challenges and perspectives
Session 2: Elimination of racism, xenophobia and other forms of intolerance by
means of criminal law

*The Collection of scientific contributions nationwide interdisciplinary scientific
conference with international participation*

Košice, 19.-20.06.2024

Sergej Romža, Dávid Priščák, Matej Biroš (eds.)

Košice 2024

KOŠICKÉ DNI TRESTNÉHO PRÁVA 2024, VIII. ročník

Sekcia 1: **Rekodifikácia trestných kódexov – aktuálne výzvy a perspektívy**

Sekcia 2: **Eliminácia rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie prostriedkami trestného práva**

Zborník vedeckých príspevkov z celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konajúcej sa dňa 19.-20.06.2024 organizovanej Katedrou trestného práva Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

Táto publikácia vznikla s podporou a je výstupom riešenia výskumného projektu VEGA č. 1/0333/23 Eliminácia rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie prostriedkami trestného práva.

Zostavovatelia:

prof. JUDr. Sergej Romža, PhD.

Mgr. Dávid Priščák, PhD.

Mgr. Ing. Matej Biroš

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, Katedra trestného práva

Recenzenti:

JUDr. Jiří Mulák, Ph.D.

Odborný asistent; Katedra trestného práva, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, nám. Curieových 901/7, 116 40 Praha 1-Staré Město, okres Hl.m. Praha, Česká republika
e-mail: mulakj@prf.cuni.cz

JUDr. Miroslav Baňacký, Ph.D.,

Sudca Krajského súdu v Košiciach, Štúrova 29, 04110 Košice,
miroslav.banacky@justice.sk

Tento text je publikovaný pod licenciou CC BY NC ND Creative Commons Attribution-NonCommercial-No-derivates 4.0 („Uveďte pôvod – Nepoužívajte komerčne - Nespracováajte“)

Za odbornú a jazykovú stránku publikácie zodpovedajú autori jednotlivých príspevkov. Rukopis neprešiel redakčnou ani jazykovou úpravou.

Dostupné od: 28.11.2024

Umiestnenie: www.unibook.upjs.sk

DOI: <https://doi.org/10.33542/KDT-0368-5>

ISBN 978-80-574-0368-5 (e-publikácia)

SPONZORI

ADVOKÁT **S**LOVENSKÁ
SKA
KOMORA

OBSAH

Sekcia 1: Rekodifikácia trestných kódexov – aktuálne výzvy a perspektívy

REKODIFIKACE ČESKÉHO TRESTNÍHO PRÁVA – BILANCE A PERSPEKTIVY

RECODIFICATION OF CZECH CRIMINAL LAW – CURRENT ISSUES AND FUTURE PERSPECTIVES

prof. JUDr. Jiří JELÍNEK, CSc. _____ 10

JE TŘEBA KVŮLI UMĚLÉ INTELIGENCI MĚNIT TRESTNÍ KODEXY?

DO WE NEED TO CHANGE CRIMINAL CODES BECAUSE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE?

prof. Ing. Vladimír SMEJKAL, CSc., LL.M., DrSc. _____ 21

ROZŠÍRENIE OPRAVNENÍ SUDCU PE PRÍPRAVNÉ KONANIE V NOVELE TRESTNÉHO ZÁKONA

EXTENSION OF THE POWERS OF THE PRE-TRIAL JUDGE IN THE AMENDMENT TO THE CRIMINAL CODE

prof. JUDr. Jozef ČENTĚŠ, DrSc. _____ 41

PODOZRIVÝ AKO SUBJEKT TRESTNÉHO KONANIA

SUSPECT AS A SUBJECT OF CRIMINAL PROCEEDINGS

prof. JUDr. Ivan ŠIMOVČEK, CSc. _____ 51

UMELÁ INTELIGENCIA OPTIKOU TRESTNÉHO PRÁVA

ARTIFICIAL INTELLIGENCE THROUGH THE OPTICS OF CRIMINAL LAW

prof. JUDr. Margita PROKEINOVÁ, PhD. _____ 59

RESTORATÍVNA JUSTÍCIA A JEJ (NE) OBSIAHNUTOSŤ V NOVELE TRESTNÉHO ZÁKONA

RESTORATIVE JUSTICE AND (NOT) CONTENT IN THE AMENDMENT OF THE CRIMINAL CODE

prof. JUDr. Tomáš STRÉMY, PhD.; JUDr. Tomáš BALOGH _____ 66

ÚVAHY O MOŽNOSTIACH REKODIFIKÁCIE TRESTNÝCH ČINOV PROTI ŽIVOTU

CONSIDERATIONS ON THE POSSIBILITIES OF RECODIFICATION CRIMES AGAINST LIFE

prof. JUDr. Jozef ZÁHORA, PhD. _____ 75

OBLIGATÓRNE ALTERNATÍVNE TRESTY: BUDÚCNOSŤ REKODIFIKÁCIE TRESTNÉHO ZÁKONA?

MANDATORY ALTERNATIVE SENTENCES: THE FUTURE OF CRIMINAL RECODIFICATION?

prof. JUDr. Eduard BURDA, PhD.; Mgr. Maximilián KIKO; Bc. Daniel RICHTER _____ 90

SPECIAL PROCEDURE WITHOUT TRIAL IN CRIMINALPROCEDURE

HISTORICAL DEVELOPMENT OF THE SPECIAL PROCEDURE WITHOUT TRIAL

prof. Dr. Anita NAGY _____ 109

VYBRANÉ PROBLÉMY VÝKONU VÄZBY

SELECTED ISSUES OF BOND PERFORMANCE

prof. JUDr. Jaroslav KLÁTIK, PhD.; doc. JUDr. Adrián VAŠKO, PhD.; Mgr. Kristína LACYKOVÁ,
MBA, LL.M., DBA _____ 121

NOVELA TRESTNÝCH KÓDEXOV 2024 – POHLAD ÚSTAVNÉHO PRÁVA A PRÁVA EURÓPSKEJ ÚNIE

MENDMENT OF THE CRIMINAL CODES 2024 - A CONSTITUTIONAL AND EUROPEAN
UNION LAW PERSPECTIVE

doc. JUDr. Milan HODÁS, PhD. _____ 133

REFLEXIA JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA V NOVELE TRESTNÝCH KÓDEXOV

REFLECTION OF THE CASE LAW OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS IN THE
AMENDMENT OF THE CRIMINAL CODES

doc. JUDr. Ondrej LACIAK, PhD. _____ 149

AKTUÁLNA TRESTNO-PROCESNÁ ÚPRAVA SPOLUPRACUJÚCEHO OBVINENÉHO

THE ACTUAL LEGAL REGULATION OF THE COLLABORATED ACCUSED PERSON BY THE
CRIMINAL PROCEDURAL LAW

doc. JUDr. Miloš DESET, PhD. _____ 155

IDEA DEKRIMINALIZACE PO 15 LETECH EXISTENCE ČESKÉHO TRESTNÍHO KODEXU

THE IDEA OF DECRIMINALISATION AFTER 15 YEARS OF THE CZECH PENAL CODE

doc. JUDr. Vladimír PELC, Ph.D. _____ 164

VPLYV ZNÍŽENIA VEKOVEJ HRANICE ZODPOVEDNOSTI ZA PRIESTUPOK NA ÚČINKY ROZHODNUTIA O PRIESTUPKU

THE EFFECT OF REDUCING THE AGE LIMIT OF RESPONSIBILITY FOR AN OFFENSE ON
THE EFFECTS OF THE DECISION ON AN OFFENSE

doc. JUDr. Tibor SEMAN, PhD. _____ 172

AKTUÁLNE OTÁZKY POSTAVENIA PODOZRIVÉHO V TRESTNOM KONANÍ

CURRENT ISSUES OF THE STATUS OF THE SUSPECT IN CRIMINAL PROCEEDINGS

JUDr. Rastislav REMETA, PhD.; Mgr. Roland HOCHMAN _____ 189

OCHRANA OSOBNÉJ SLOBODY ODSÚDENÝCH V KONTEXTE ICH UMIESTNENIA DO DETENČNÉHO ÚSTAVU

PROTECTION OF THE PERSONAL LIBERTY OF THE SENTENCED IN THE CONTEXT OF THEIR PLACEMENT IN A DETENTION INSTITUTE

JUDr. Karin VRTÍKOVÁ, PhD.; JUDr. Ivana MOKRÁ _____ 203

NEDOSTATKY PRÁVNEJ ÚPRAVY TRESTNÉHO ČINU SEXUÁLNEHO ZNEUŽÍVANIA A NÁVRHY DE LEGE FERENDA

DEFICIENCIES OF THE LEGAL REGULATION OF THE CRIMINAL OFFENSE OF SEXUAL ABUSE AND PROPOSALS OF DE LEGE FERENDA

JUDr. Štefan ZEMAN, PhD. _____ 211

ZNALCKÉ DOKAZOVÁNÍ DAŇOVÝCH TRESTNÝCH ČINŮ

EXPERT EVIDENCE OF TAX CRIMES

JUDr. Marta FLEKOVÁ _____ 234

PORUŠENIE PRÁVA NA ODÔVODNENIE ROZHODNUTIA A MOŽNOSTI JEHO ÚČINNÉHO NAMIEŤANIA V DOVOLACOM KONANÍ V ZMYSLE TRESTNÉHO PORIADKU

VIOLATION OF THE RIGHT TO A REASONED DECISION AND THE POSSIBILITY OF EFFECTIVE OBJECTION AGAINST IT IN THE APPELLATE REVIEW PROCEEDINGS ACCORDING TO THE CRIMINAL PROCEDURE CODE

JUDr. Filip GELETA _____ 244

APLIKAČNÝ POHĽAD NA NOVÉ POSTAVENIE INŠTITÚTU PODOZRIVÉHO

AN APPLIED VIEW OF THE NEW STATUS OF THE INSTITUTION OF THE SUSPECT

JUDr. Miroslav SRHOLEC _____ 254

UKLADANIE DETENCIE V TRESTNOM KONANÍ

IMPOSITION OF DETENTION IN CRIMINAL PROCEEDINGS

JUDr. Miroslav MAJERNÍK _____ 265

K VYBRANÝM USTANOVENIAM TRESTNÉHO PORIADKU V ZNENÍ ZÁKONA Č. 40/2024 Z. Z.

ON SELECTED PROVISIONS OF THE CRIMINAL PROCEDURE CODE AS AMENDED BY ACT NO. 40/2024 COLL.

Mgr. Lucia VASILIK; Mgr. Lenka MIKLÓSSYOVÁ _____ 274

PRIMERANOSŤ TRESTANIA

PROPORTIONALITY OF PUNISHMENT

Mgr. Maximilián KIKO _____ 287

PREJAVY EXTRÉMIZMU AKO FORMY INTOLERANCIE (TRESTNOPRÁVNE A KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY)

MANIFESTATIONS OF EXTREMISM AS FORMS OF INTOLERANCE (CRIMINAL LAW AND
CRIMINOLOGICAL ASPECTS)

prof. JUDr. Peter POLÁK, PhD. _____ 298

OSOBITOSTI ZNALECKÉHO DOKAZOVANIA EXTRÉMISTICKÝCH TRESTNÝCH ČINOV

SPECIFICITY OF EXPERT EVIDENCE OF EXTREMIST CRIMES

prof. JUDr. Sergej ROMŽA, PhD. _____ 318

PÁCHATELIA EXTRÉMIZMU V KONTEXTE PREVENTÍVNYCH OPATRENÍ BOJA PROTI EXTRÉMIZMU

PERPETRATORS OF EXTREMISM IN THE CONTEXT OF PREVENTIVE MEASURES TO
COMBAT EXTREMISM

doc. JUDr. Simona FERENČÍKOVÁ; PhD., Mgr. Bronislava VÍNEROVÁ _____ 328

LEGISLATÍVNO-PROCESNÉ ASPEKTY TRESTNÝCH ČINOV VÝROBY, ROZŠIROVANIA A PRECHOVÁVANIA EXTRÉMISTICKÉHO MATERIÁLU PODĽA USTANOVENÍ § 422a, § 422b a § 422c TRESTNÉHO ZÁKONA

LEGISLATIVE AND PROCEDURAL ASPECTS OF CRIMINAL ACTS OF PRODUCTION,
DISTRIBUTION AND STORAGE OF EXTREMIST MATERIAL ACCORDING TO THE
PROVISIONS OF § 422a, § 422b AND § 422c OF THE CRIMINAL CODE

doc. JUDr. Martin ŠTRKOLEC, PhD. _____ 344

ELIMINÁCIA XENOFÓBIE A OSTATNÝCH FORIEM INTOLERANCIE V ANTICKOM SVETE

ELIMINATION OF XENOPHOBIA AND OTHER FORMS OF INTOLERANCE IN ANTIC WORLD

doc. JUDr. Vladimír VRANA, PhD. _____ 354

TRESTNÝ ČIN PODNECOVANIA K NÁRODNOSTNEJ, RASOVEJ A ETNICEJ NENÁVISTI A JEHO HMOTNOPRÁVNE MODIFIKÁCIE

CRIMINAL OFFENSE OF INCITING NATIONAL, RACIAL AND ETHNIC HATRED AND ITS
SUBSTANTIAL MODIFICATIONS

JUDr. Veronika TÓTHOVÁ, PhD. _____ 365

K NEDOSTATKOM LEGÁLNEHO VYMEDZENIA POJMU EXTRÉMISTICKÝ MATERIÁL

LACK OF THE LEGAL DEFINITION OF THE TERM EXTREMIST MATERIAL

JUDr. Lukáš MICHALOV, PhD. mult.; JUDr. Mário CISÁR _____ 375

ODOVZDANIE VÝKONU TRESTU ODŇATIA SLOBODY DO CUDZINY A PRÁVOMOC ÚSTAVNÉHO SÚDNICTVA (S TRESTNO-PRÁVNOU VÝZVOU DE LEGE FERENDA)

TRANSFER OF IMPRISONMENT TO A FOREIGN COUNTRY AND JURISDICTION OF THE
CONSTITUTIONAL JUDICIARY (WITH CRIMINAL-LAW CHALLENGE DE LEGE FERENDA)

JUDr. Lukáš TOMAŠ, PhD. _____ 382

RASIZMUS A XENOFÓBIA V KONTEXTE NORMATÍVNEJ ÚPRAVY V PODMIENKACH SLOVENSKEJ REPUBLIKY

RACISM AND XENOPHOBIA IN THE CONTEXT OF NORMATIVE REGULATION IN THE
CONDITIONS OF THE SLOVAK REPUBLIC

Mgr. Dávid PRIŠČÁK, PhD. _____ 390

MÔŽE BYŤ TRESTNÉ PRÁVO PROSTRIEDKOM NA ZASTAVENIE INTOLERANCIE A NENÁVISTI?

CAN BE CRIMINAL LAW A TOOL TO STOP INTOLERANCE AND HATRED?

JUDr. Marko MAŠAN _____ 397

ODHAĽOVANIE PÁCHATEĽOV EKONOMICKEJ TRESTNEJ ČINNOSTI SMERUJÚCEJ VOČI MARGINALIZOVANÝM SKUPINÁM

IDENTIFYING PERPETRATORS OF ECONOMIC CRIMES TARGETING MARGINALIZED
GROUPS

JUDr. Vladimír PETRILA _____ 405

VYBRANÉ HMOTNOPRÁVNE ASPEKTY VERBÁLNYCH PREČINOV PÁCHANÝCH Z NENÁVISTI

SELECTED SUBSTANTIVE ASPECTS OF VERBAL HATE MINOR OFFENCE

Mgr. Alexandra PODLIPOVÁ; Mgr. Maximilián KIKO _____ 417

ZABEZPEČOVANIE DÔKAZOV ZO SOCIÁLNYCH SIETÍ V OBLASTI NENÁVISTNÝCH PREJAVOV

SECURING EVIDENCE FROM SOCIAL MEDIA REGARDING MANIFESTATION OF HATE

Mgr. Ing. Matej BIROŠ _____ 431

RESTORATÍVNA JUSTÍCIA A JEJ (NE) OBSIAHNUTOSŤ V NOVELE TRESTNÉHO ZÁKONA¹²¹

*RESTORATIVE JUSTICE AND (NOT) CONTENT IN THE AMENDMENT OF THE
CRIMINAL CODE*

prof. JUDr. Tomáš STRÉMY, PhD.; JUDr. Tomáš BALOGH

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave; Krajská prokuratúra Žilina

Abstrakt

V príspevku poukazujeme na skutočnosť, že podľa nášho názoru nevyhnutné výrazné navýšenie personálneho stavu na orgánoch aplikácie práva majúciach kľúčové postavenie pri praktickom výkone restoratívnych programov (najmä policajtov a probačných a mediačných úradníkov). Zároveň v článku analyzujeme úlohu prokurátora v tomto procese a jeho postavenie v rámci prokuratúry Slovenskej republiky, a preto poukazujeme na aktivity aktuálne realizované generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky na tomto úseku.

Kľúčové slová: *restoratívna justícia, trestný poriadok, trestný zákon, programy restoratívnej justície, trestná justícia.*

Abstract

In the contribution, we point out the fact that it is necessary (according to us) to significantly increase the staffing of law enforcement agencies that have a key position in the practical implementation of restorative programs (especially police officers and probation and mediation officers). At the same time, in the article we point out the role of the prosecutor in this process and his position within the prosecutor's office of the Slovak Republic, and therefore highlight the activities currently carried out by the Prosecutor General's Office of the Slovak Republic in this area..

Keywords: *restorative justice, criminal procedure, criminal law, restorative justice programs, criminal justice.*

ÚVOD

V ostatnom období v našej spoločnosti výrazne rezonovala téma restoratívnej justície a to predovšetkým v súvislosti s aktuálnou novelou trestných kódexov, zákonom č. 40/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej aj „Novela“). Táto Novela bola predkladateľmi častokrát označujúca ako „restoratívna“. Aj zo samotnej dôvodovej správy k Novele vyplýva, že jedným z dôvodov prijatia tohto právneho predpisu je aj potreba najmä humanizácie trestov s ohľadom na princípy právneho štátu (spravodlivé a primerané trestanie trestných činov), priklonenia sa k filozofii restoratívnej

¹²¹ Táto práca je súčasťou projektu Agentúry na podporu výskumu a vývoja č. APVV-23-0645 (Optimalizácia sankčného mechanizmu v oblasti ochrany životného prostredia a zvýšenie jeho efektívnosti).

justície vrátane uprednostnenia alternatívnych trestov pred potrestaním páchatel'a nepodmienečným trestom odňatia slobody, celkového presadzovania alternatívnych trestov a podpory probačnej služby¹. Ako odborníkov dlhodobo venujúcich sa problematike restoratívnej justície, aktívne zúčastňujúcich v nedávnej minulosti na tvorbe tzv. Karasovej novely Trestného zákona (vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, parlamentná tlač 1528), ktorej legislatívny proces bol neúspešne ukončený prvým čítaním v Národnej rade SR, nás prirodzene zaujímalo, akými konkrétnymi inštitútmi chce predkladateľ Novely naplniť vyššie spomenutý cieľ. Z tohto dôvodu sme Novelu podrobili prieskumu práve s ohľadom na výskyt prvkov restoratívnej justície, pričom sme neopomenuli ani komparáciu tohto právneho predpisu s tzv. Karasovou novelou. Súčasťou nášho článku je aj analýza aktuálnej dikcie trestných kódexov s akcentom na identifikáciu prvkov restoratívnej justície. Vykonaním takejto analýzy sme dospeli k záveru, že Novela neobsahuje také restoratívne inštitúty, ktoré by ju oprávňovali nazývať „restoratívnu“. Z tohto dôvodu potom v závere nášho článku, v rámci úvah „de lege ferenda“ navrhujeme konkrétne zmeny trestných kódexov, ktoré by podľa nášho názoru mali priniesť zefektívnenie a zintenzívnenie využívania restoratívnej justície v podmienkach Slovenskej republiky.

TEXT ČLÁNKU

Restoratívna justícia je v podstate filozofický smer vnímaný ako určitá koncepcia trestania, ktorá verí v to, že k náprave narušených vzťahov spôsobených trestným činom je možno dospieť prostredníctvom uznania ujmý a potrieb poškodeného a aktívnej podpory páchatel'a k tomu, aby prevzal za svoje správanie zodpovednosť, nahradil spôsobené škody a riešil príčiny, ktoré ovplyvňujú jeho správanie. Restoratívna justícia usiluje o nápravu následku spôsobeného trestným činom prostredníctvom pozitívne definovaných krokov, a tak disponuje potenciálom zohľadniť poškodeného i páchatel'a s cieľom pomôcť obom stranám, a tak dospieť k žiadúcim zmenám v ich životoch².

Odborná literatúra ponúka mnoho rôznych definícií restoratívnej justície. Je to dané rozmanitosťou a dynamicky sa rozvíjajúcou povahou restoratívnych prístupov po celom svete. Niektoré definície kladú dôraz na participatívny aspekt programov, na stretnutia a na aktívnu účasť prostredníctvom dialógu. Iné zdôrazňujú nápravu spôsobenej ujmý, uzdravenie obeť a opätovné začlenenie páchatel'ov do spoločnosti. Väčšina definícií sa však zhoduje na nasledujúcich prvkoch:

- Pozornosť zameraná na ujmu spôsobenú trestným činom.
- Dobrovoľná účasť osôb, ktoré boli najviac ovplyvnené spôsobenou ujmou, teda obeť, páchatel' a v niektorých prístupoch a programoch aj ich podporovatelia alebo členovia rodiny, členovia komunity a príslušníci odborníci.
- Príprava strán a facilitácia programu školenými odborníkmi v restoratívnej praxi.
- Dialóg medzi stranami, ktorý má za cieľ dospieť k vzájomnému porozumeniu toho, čo sa stalo, k dôsledkom z toho plynúcich a k dohode o tom, čo treba urobiť.
- Výsledky prebehnutého restoratívneho programu, ktoré majú rôzne podoby a môžu zahŕňať vyjadrenie ľútosti a uznanie zodpovednosti zo strany páchatel'a a záväzok urobiť nejaké nápravné opatrenie v prospech obeť alebo komunity.
- Ponuka podpory obeť v procese uzdravovania a páchatel'ovi pri jeho reintegrácii do spoločnosti a upustení od ďalšieho pôsobenia ujmý.³

Platný právny poriadok Slovenskej republiky doteraz nepracuje s pojmom restoratívnej justície. Kľúčovými predpismi európskeho práva sú pre oblasť restoratívnej justície najmä : Odporúčanie Rady Európy CM/Rec (2018) 8 o restoratívnej justícii v trestných veciach, Odporúčanie Rady Európy č. R(99) 19 o mediácií v trestných veciach a Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov. Vzhľadom k spomenutej absencii vnútroštátnej legislatívnej úpravy musíme pri definovaní ťažiskových pojmov pre restoratívnu justíciu, ktorými sú, popri vlastnej definícii restoratívnej justície, najmä „restoratívny proces“, „restoratívny program“ a „restoratívny výsledok“, vychádzať z právnych predpisov uvedených v predošlej vete. V tomto zmysle Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov (ďalej len „Smernica“) definuje restoratívnu spravodlivosť ako akýkoľvek proces, v rámci ktorého sa obeti a páchateľovi umožní – v prípade ich dobrovoľného súhlasu – aktívne sa zúčastniť na vyriešení záležitostí vyplývajúcich z trestného činu prostredníctvom pomoci nestrannej tretej strany. Smernica definuje aj druhy restoratívnych programov (t. j. akýchkoľvek programov prebiehajúcich restoratívne snažiacich sa o dosiahnutie restoratívneho výsledku), ktorými sú mediácia medzi obeťou a páchateľom, restoratívna konferencia, široká rodinná konferencia a kruhy pre stanovenie trestu. Smernica exaktne uvádza, že takéto restoratívne programy môžu obeti priniesť mimoriadny prospech, vyžadujú si však záruky, aby sa predišlo sekundárnej a opakovanej viktimizácii, zastrasovaniu a pomste. Jediným legislatívne upraveným a prakticky využívaným restoratívnym programom je v podmienkach Slovenskej republiky mediácia medzi obvineným a poškodeným V naznačenom kontexte sa restoratívnym procesom rozumie akýkoľvek proces v ktorom obeť, páchateľ a osoby zasiahnuté trestným činom aktívne spolupracujú na odstránení následkov trestného činu obvykle za pomoci facilitátora; restoratívnym výsledkom zasa rozumieme akúkoľvek dohodu uzavretú v rámci restoratívneho programu.

Možno konštatovať, že v podmienkach Slovenskej republiky zrejme v lehote určenej na transpozíciu (do 16. 11. 2015) nedošlo k zosúladieniu vnútroštátnych právnych predpisov so Smernicou; takéto konštatovanie platí aj po prijatí Novely. Inými slovami, restoratívna justícia sa v platnom právnom poriadku SR aj po prijatí ostatne spomenutého právneho predpisu nachádza iba v nepriamej podobe a to primárne v jednotlivých ustanoveniach zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v aktuálnom znení (ďalej len „Trestný poriadok“) a zákona č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediačných úradníkoch v aktuálnom znení. V rámci Trestného poriadku ide predovšetkým o ustanovenia súvisiace s postavením poškodeného (najmä § 2 ods. 21 a § 46 a nasl.), činnosťou probačného a mediačného úradníka (najmä § 25 a § 58a) a s inštitútmi v aplikácii ktorých sa odzrkadľuje výsledok restoratívneho procesu (dohoda o vine a treste podľa § 232 a nasl., podmienenečné zastavenie trestného stíhania podľa § 216 a nasl., zmier podľa § 220 a nasl. a tzv. adhézne konanie podľa § 287 a nasl.). Ďalej ide predovšetkým o ustanovenia súvisiace s vykonávaním trestnej mediácie, ako základného a zároveň jediného prakticky využívaného programu restoratívnej justície v podmienkach Slovenskej republiky (najmä § 25 ods. 1 a § 58a). Zákon o probačných a mediačných úradníkoch potom detailnejšie upravuje samotnú definíciu mediácie v trestnom konaní (§ 2 ods. 1 písm. b/), postavenie

probačných a mediačných úradníkov (najmä § 1 a § 5), činnosť týchto úradníkov (§ 3 a § 4) a ich práva a povinnosti (§6). Ako veľmi dôležité sa v tomto smere javia ustanovenia tohto právneho predpisu súvisiace s iniciáciou mediačného procesu uvedené v § 3 (najmä úprava pokynov na vykonanie mediácie vydávaných prokurátorom a sudcom; spolupráce s Policajným zborom SR a možnosti vykonávania mediácie na základe podnetu poškodeného, resp. obvineného). Teda, aktuálna právna úprava síce umožňuje aplikáciu restoratívnej justície orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi, rozhodne však tieto orgány k realizácii tejto formy spravodlivosti adekvátne nemotivuje, resp. im restoratívny postup neľahčuje. Naďalej teda možno podľa nášho názoru hovoriť, parafrázujúc názov nášho príspevku, o (ne) restoratívnosti Trestného poriadku, ale aj iných právnych predpisov v rámci právneho poriadku Slovenskej republiky.

Ne (restoratívnosť) aktuálnej právnej úpravy je podľa nášho názoru daná predovšetkým absenciou :

- definície mediácie ako kľúčového restoratívneho programu v Trestnom poriadku,
- adekvátnych inštitútov motivujúcich páchatel'a k aktivite smerujúcej k odstráneniu následku spáchaného trestného činu (napríklad vo vzťahu k možnosti uloženia priaznivejšieho trestu v konaní o dohode o vine a treste pri restoratívnej aktivite páchatel'a),
- efektívneho prepojenia medzi výsledkami restoratívnej justície (tzv. restoratívnou dohodou) a inštitútmi súvisiacimi s meritórnym ukončením veci v trestnom konaní,
- legislatívnej úpravy motivujúcej prokurátora a sudcu k využívaniu alternatívnych trestov na úkor trestov spojených s odňatím slobody, resp. k využívaniu odklonov (podmienečné zastavenie trestného stíhania, zmier a konanie o dohode o vine a treste) na úkor podania obžaloby na obvineného,
- legislatívnej úpravy zabraňujúcej častokrát neodôvodnenému odkázaniu poškodeného s nárokom na náhradu škody na civilný proces aj za predpokladu, že škoda je v trestnom súdnom konaní náležite ustálená, resp. je možnosť ju v takomto konaní ustáliť.

Analyzujúc Novelu zastávame názor, že tento právny predpis vo vyhlásenom znení (t. j. bez ohľadu na pozastavenie účinnosti niektorých jeho ustanovení na základe uznesenia Ústavného súdu SR č. k. PL ÚS 3/2024-112 zo dňa 28. 02. 2024) nerieši drvivú väčšinu legislatívnych nedostatkov identifikovaných v predošlých odrážkach. Restoratívny charakter majú podľa nás iba tieto zmeny, ktoré prináša ostatne spomenutý právny predpis:

- odsek 4 v novom ustanovení § 33a zákona č. 300/2005 Z. z., Trestného zákona (ďalej aj „Trestný zákon“) upravujúceho zásady ukladania sankcií, z ktorého odseku vyplýva, že pri ukladaní sankcií sa prihliada k právom chráneným záujmom poškodeného,
- nové znenie odseku 4 v ustanovení § 34 Trestného zákona upravujúceho všeobecné zásady ukladania trestov, z ktorého okrem iného vyplýva, že pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne aj na správanie sa páchatel'a po spáchaní trestného činu, najmä na jeho úsilie o náhradu škody a odstránenie škodlivého následku trestného činu a na jeho úsilie o dosiahnutie urovnania s poškodeným (v aktuálnej právne úprave takýto akcent na aktivitu páchatel'a pri odstraňovaní následkov trestného činu vo vzťahu k základným zásadám ukladania trestu nenájde). V poslednej vete tohto odseku nájdeme ešte exaktne vymedzenú povinnosť súdu prihliadať pri určovaní druhu trestu a jeho výmery aj na práva a právom chránené záujmy osôb poškodených

- trestným činom, ako aj osôb dotknutých škodlivým následkom trestného činu; aj tu ide o nóvum oproti aktuálnej právnej úprave,
- nový odsek 3 v § 40 Trestného zákona, obsahujúci novú zákonnú podmienku na upustenie od potrestania podľa ods. 1 písm. a), písm. b) tohto ustanovenia, spočívajúcu vo vydaní výnosu z trestnej činnosti a uhradení škody spôsobenej trestným činom páchatelom prečinu, ktorým bola spôsobená škoda, alebo získaný prospech,
 - nové znenie písmena b) odseku 1 ustanovenia § 220 Trestného poriadku, ktoré medzi spôsoby náhrady ujmy vzniknutej trestným činom akceptované na naplnenie zákonných podmienok na vydanie uznesenia o schválení zmiernosti a zastavení trestného stíhania zaraďuje taktiež aj dohodu o náhrade škody uzavretú medzi páchatelom a poškodeným, resp. jeho splnomocnencom (doposiaľ akceptácia takejto formy náhrady škody nebola v dotknutom ustanovení takto exaktne definovaná),
 - nové znenie odseku 2 v ustanovení § 2 zákona č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediálnych úradníkoch, umožňujúce vykonať mediáciu aj v priestupkovom konaní; nové písmeno e) v odseku 2 § 3 ostatne spomenutého právneho predpisu potom určuje, že iniciátor takejto mediácie môže byť buď orgán oprávnený objasňovať, alebo prejednávať priestupok (formou podnetu), alebo účastník konania (formou žiadosti),
 - nový odsek 3 v ustanovení § 2 zákona o probačných a mediálnych úradníkoch exaktne upravujúci oznamovaciu povinnosť probačného a mediálneho úradníka voči obhajcovi, zákonnému zástupcovi a orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vzťahujúcu sa na upovedomenie o konaní mediácie, za predpokladu že osoba v čase konania mediácie v trestnom konaní nedovršila devätnásť rok veku; nový odsek 3 taktiež upravuje povinnosť podpísania dohody o náhrade škody (okrem poškodeného a mladistvého, ktorý nedovršil osemnásť rok veku) aj zákonným zástupcom mladistvého. V aktuálnom znení zákona o probačných a mediálnych úradníkoch obdobnú právnu úpravu nenájdeme.

Hoci zmeny uvedené v odrážkach majú podľa nášho názoru restoratívny charakter, nemožno ich označiť za prelomové, zásadným spôsobom meniace doteraz zaužívaný priebeh trestného konania, rovnako tak ani za výrazne podporujúce zvýšenie kvantity/kvality aplikácie restoratívnych procesov v týchto konaniach. Poukazujúc na vyššie uvedenú analýzu zastávame názor, že Novela určite nespĺňa kritériá, ktoré by ju umožňovali označiť za „restoratívnu“, ako to bolo častokrát prezentované počas legislatívneho procesu súvisiaceho s jej prijatím.

Naopak za „restoratívnu“ možno označiť tzv. „Karasovu“ novelu Trestného zákona a ďalších právnych predpisov (Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, parlamentná tlač 1528), ktorej legislatívny proces bol neúspešne ukončený prvým čítaním v Národnej rade SR. Tu je potrebné povedať, že táto novela bola už jej samotnými tvorcami označovaná za „restoratívnu“, čo potvrdzoval aj priebeh riadneho legislatívneho procesu s ňou spojený. Jeho imanentnou zložkou bolo okrem štandardného rozporového konania, aj zriadenie „Legislatívneho fóra“ pozostávajúceho z celkom 119 odborníkov na trestné právo zo všetkých relevantných zložiek odbornej verejnosti, ktorí odborníci boli zaradení do desiatich pracovných skupín (okrem iných aj

skupina pre restoratívnu justíciu a alternatívne tresty). Výsledky legislatívneho fóra boli potom posúdené desaťčlenným kolégiom ministra spravodlivosti SR. V legislatívnom fóre, ako aj kolégiu mali svoje miesto aj zástupcovia akademickej obce, čo umožnilo efektívne prepojenie ich poznatkov s praktickou rovinou reprezentovanou predovšetkým zástupcami z radov polície, prokuratúry, súdov a advokácie. Navrhované zmeny čerpali okrem iného aj z výsledkov projektu „Budovanie a posilnenie alternatívneho riešenia súdnych sporov prostredníctvom mediácie a efektívneho využívania nástrojov restoratívnej justície v Slovenskej republike“ (ďalej len „Projekt ADR“), realizovaného v rokoch 2020-2023 v rámci operačného programu „Efektívna verejná správa“, ktorého gestorom bolo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Kľúčovým cieľom Projektu ADR v jeho trestnej časti (pozn. : Projekt mal aj civilnú časť zameranú na mediáciu v civilnej oblasti) bolo posilnenie a zefektívnenie základných princípov restoratívnej justície a odklonov v trestnom konaní za účelom kvalitatívnejšieho plnenia úloh v rámci probácie a mediácie. Nevyhnutnosť komplexnej úpravy problematiky restoratívnej justície v podmienkach Slovenskej republiky, ako záruky funkčnosti procesov spojených s touto formou výkonu spravodlivosti potvrdzuje skutočnosť, že navrhované zmeny obsiahli celkom 643 novelizačných bodov, ktoré sa dotkli celkom trinástich právnych noriem. Z navrhovaných zmien významných pre zavedenie prvkov restoratívnej justície do právneho poriadku Slovenskej republiky je potrebné spomenúť aspoň tie najvýznamnejšie, ktoré, keďže sa nenachádzajú v Novele, možno považovať za návrhy „de lege ferenda“, ktoré je možné využiť v rámci legislatívnych aktivít, ktoré plánuje uskutočniť Ministerstvo spravodlivosti SR so zámerom posilniť restoratívnosť slovenského trestného konania. V tomto zmysle ide najmä o (zmeny uvádzame kvôli prehľadnosti len ich vecným opisom bez uvedenia konkrétnych zákonných ustanovení):

Trestný poriadok :

- zavedenie novej povinnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdov „skúmať možnosti využitia mediácie medzi obvineným a poškodeným na účel odstránenia následku trestného činu“,
- exaktná definícia mediácie : „Mediáciou sa na účely tohto zákona rozumie mimosúdne riešenie konfliktu medzi obvineným a poškodeným zabezpečené probačným a mediačným úradníkom, ktorého cieľom je najmä vysporiadanie sa s následkami trestného činu a uzavretie dohody o náhrade škody alebo spôsobe odstránenia následku trestného činu alebo inom odškodnení.“,
- rozšírenie poučovacej povinnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdu voči obvinenému aj o informácie o možnosti vykonania mediácie na účel uzavretia dohody o náhrade škody s poškodeným a podmienkach na podmienené zastavenie trestného stíhania, uzavretie zmieru a zastavenie trestného stíhania, na konanie o dohode o vine a treste,
- nová povinnosť prokurátora spočívajúca v zohľadnení výsledkov mediácie, postoja obvineného k trestnému činu, jeho následkom a snahe o ich odstránenie, vyúsťujúca (za predpokladu naplnenia ďalších zákonných podmienok a posúdenia povahy a závažnosti trestného činu) do vydania uznesenia o podmienenom zastavení trestného stíhania, alebo uznesenia o schválení zmieru a zastavení trestného stíhania, alebo do začatia konania o vine a treste s prioritou zmieru pred podmieneným zastavením trestného stíhania,

- vyriešenie situácie, keď v konaní o dohode o vine a treste nedošlo k dohode o náhrade škody z dôvodu odmietavého postoja poškodeného alebo z dôvodu, že ním uplatňovaný nárok na náhradu škody je zjavne neopodstatnený, tak, že prokurátor na túto skutočnosť v návrhu na schválenie dohody o vine a treste upozorní súd a navrhne, aby súd poškodeného odkázal s nárokom na náhradu škody alebo jej časti na civilný proces alebo iné konanie; ak nedošlo k dohode o náhrade škody z dôvodu odmietavého postoja obvineného, prokurátor na túto skutočnosť prihladne pri dohode o treste a v návrhu na schválenie dohody o vine a treste na to upozorní súd,
- rozšírenie možnosti uplatnenia nároku na náhradu škody poškodeným až do času prvého hlavného pojednávania, na ktorom je vypočutý,
- obligatórne vydanie pokynu na vykonanie mediácie predsedom senátu, ak v rámci vykonávania úkonov na začiatku hlavného pojednávania zistí, že obžalovaný a poškodený majú záujem o vykonanie mediácie.

Trestný zákon :

- doplnenie všeobecných zásad ukladania trestu o povinnosť prihliadnuť aj na práva osôb, ktoré boli dotknuté škodlivým následkom trestného činu a právom chránené záujmy osôb poškodených trestným činom a tiež o povinnosť prihliadať pri určovaní druhu trestu a jeho výmery u páchatel'a aj na jeho správanie po spáchaní trestného činu, najmä na jeho úsilie o náhradu škody a odstránenie škodlivého následku trestného činu, na úsilie o dosiahnutie urovnania s poškodeným, ako aj na súhlas páchatel'a vykonať probačný program podľa osobitného predpisu,
- doplnenie všeobecných zásad ukladania ochranného opatrenia o povinnosť prihliadnuť aj na práva a právom chránené záujmy osôb poškodených trestným činom, ako aj osôb, ktoré boli dotknuté škodlivým následkom trestného činu,
- zavedenie restoratívneho aspektu aj do vykonávacieho konania možnosťou súdu podmienene prepustiť odsúdeného na slobodu už po výkone jednej tretiny trestu odňatia slobody (ak ide o prečin), resp. jednej polovice trestu odňatia slobody (ak ide o zločin) za predpokladu, že do právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku bola medzi poškodeným a páchatel'om vykonaná mediácia probačným a mediačným úradníkom, ktorej výsledkom je vysporiadanie sa s následkami trestného činu a uzavretie dohody o náhrade škody alebo spôsobe odstránenia následku trestného činu alebo inom odškodnení a súčasnom splnení ďalšej zákonnej podmienky, že odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Zastávame názor, že aj v rámci aktuálneho právneho stavu tu jestvuje dostatočný priestor na aplikáciu restoratívnej justície osobitne v podmienkach prokuratúry SR. Tu je potrebné poukázať predovšetkým na trestnú mediáciu, ako jediný legislatívne upravený a v praxi využívaný restoratívny program v Slovenskej republike, významne posilňujúci restoratívnosť slovenského trestného konania. Kľúčovým iniciátorom restoratívneho procesu je pri aplikácii tohto programu prokurátor a to prostredníctvom uplatňovania kompetencie vydať príslušnému probačnému a mediačnému úradníkovi písomný pokyn na vykonanie mediácie (§3 ods. 2 písm. b/ zákona o probačných a mediačných úradníkoch) a to v priebehu prípravného konania (štatisticky cca 80% všetkých pokynov na vykonanie mediácie je vydaných prokurátorom). Z dostupných štatistík vyplýva, že prokurátori

vykonávajúci dozor v trestnom konaní využívajú toto oprávnenie len v minimálnej miere (prokuratúra SR eviduje za rok 2023 spolu 731 takýchto pokynov, pričom existujú krajské prokuratúry, v ktorých obvode bolo vydaných iba 11, resp. 12 pokynov). V porovnaní s celkovým počtom odsúdených osôb v SR (ročne cca 29 000 osôb) ide skutočne o nepomer vyvolávajúci pochybnosti o kvalite zabezpečenia možnosti uplatnenia práv poškodenými trestnými činmi. Rozsah tohto príspevku neumožňuje detailnejšie analyzovať dôvody takéhoto stavu. Drvivá väčšina pokynov na vykonanie mediácie je podľa našich poznatkov prokurátormi vydávaná pri doposiaľ netrestaných páchatel'och menej závažných prečinov s vidinou naplnenia zákonných možností na vydanie uznesenia o podmienčnom zastavení trestného stíhania, alebo uznesenia o schválení zmiernu a zastavení trestného stíhania. Možnosti vydať pokyn na vykonanie mediácie už v raných štádiách prípravného konania (pozri § 3 ods. 5 zákona o probačných a mediačných úradníkoch), resp. vydať takýto pokyn aj v trestnej veci vedenej pre zločin (pozri § 3 ods. 1 písm. c/ ostatne spomenutého právneho predpisu) nie sú prokurátormi v podstate vôbec využívané, čo môže byť spôsobené aj vyššie spomenutými legislatívnymi dôvodmi, primárne potom absenciou adekvátnej právnej úpravy motivujúcej páchatel'ov, ale aj prokurátorov k aplikácii takýchto restoratívnych postupov.

ZÁVER

Restoratívna justícia je nepochybne jedným z prvkov tzv. modernej justície. Ak chce Slovenská republika byť jedným zo štátov aktívne aplikujúcim takúto justíciu, musí nevyhnutne svoju trestnú politiku zamerať na zefektívnenie využívania restoratívnych prvkov orgánmi aplikácie práva. K splneniu takéhoto cieľa je však potrebné vykonať legislatívne zmeny, ktoré sme naznačili v našom článku. V tomto smere je tiež nevyhnutné výrazné navýšenie personálneho stavu na orgánoch aplikácie práva majúcich kľúčové postavenie pri praktickom výkone restoratívnych programov, pričom máme na mysli najmä policajtov a predovšetkým probačných a mediačných úradníkov. Akcentujúc úlohu prokurátora v tomto procese sa ako veľmi dôležitým javí postavenie prokuratúry SR, preto vyzdvihujeme aktivity aktuálne realizované generálnou prokuratúrou SR na tomto úseku. Rovnako tak vítame aj organizačné zmeny na Ministerstve spravodlivosti SR zamerané na akceleráciu restoratívnych procesov v trestnom konaní, a tiež legislatívne aktivity tohto ministerstva smerujúce k prijatiu zásadnej novely Trestného poriadku, ktorej cieľom by okrem iného malo byť prijatie nových inštitútov výrazne podporujúcich aplikáciu restoratívnej justície v podmienkach slovenského trestného konania. Veríme, že v rámci legislatívneho procesu bude prihliadané aj na niektoré naše návrhy prezentované v tomto článku v rámci úvah „de lege ferenda“. Ako veľmi prínosné hodnotíme v tomto smere aj rozsiahle edukačné aktivity organizované v ostatnom období Justičnou akadémiou SR, a tiež akademickou obcou. Takouto aktivitou sú aj Košické dni trestného práva, v rámci ktorých bol prezentovaný tento príspevok.

Použitá literatúra

1. Pruvodce restoratívnymi programy, druhé vydání, Úrad OSN pre drogy a kriminalitu, Viedeň 2020.
2. Kuchta, J., Válková, H. a kol.: Základy kriminologie a trestné politiky. Praha: C.H.Beck, 2005, s. 9-10. Pozri tiež: Šimunová, L.: Sankčná politika, In. Dianiška, G.,

- Strémy, T., Vráblová, M. a kol.: Kriminológia. 3. Vyd. Plzeň: Aleš Čenek, 2016, s. 161-187.
3. Strémy, T., Kurilovská, L., Vráblová, M.: Restoratívna justícia. Praha: Leges, 2015, ISBN 978-80-7502-075-8.
 4. Zehr, H., Úvod do restoratívnej justície. Praha 2003. ISBN 80-902998.
 5. Dôvodová správa k zákonu č. 40/2024 Z. z.
 6. Zehr, H. Úvod do restoratívnej justície. Praha 2003. ISBN 80-902998,
 7. Pruvodce restoratívnými programy, druhé vydání, Úrad OSN pre drogy a kriminalitu, Viedeň 2020, strana 12.

Kontaktné údaje autorov :

Prof. JUDr. Tomáš Strémy, PhD. prodekan Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Bratislava, Šafárikovo námestie 6, telefón: +421 911 408 206 e-mail: tomas.stremy@flaw.uniba.sk

JUDr. Tomáš Balogh, krajský prokurátor v Žiline, Krajská prokuratúra Žilina, Žilina, Moyzesova 20, telefón : +421 562 64 48, e-mail : tomas.balogh@genpro.gov.sk

KOŠICKÉ DNI TRESTNÉHO PRÁVA 2024, VIII. ročník

Sekcia 1: **Rekodifikácia trestných kódexov – aktuálne výzvy a perspektívy**

Sekcia 2: **Eliminácia rasizmu, xenofóbie a ostatných foriem intolerancie prostriedkami trestného práva**

Zborník vedeckých príspevkov z celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou

KOŠICE CRIMINAL LAW DAYS 2024, VIII.

Session 1: **Recodification of criminal codes - current challenges and perspectives**

Session 2: **Elimination of racism, xenophobia and other forms of intolerance by means of criminal law**

The Collection of scientific contributions nationwide interdisciplinary scientific conference with international participation

Zostavovatelia: prof. JUDr. Sergej Romža, PhD.,
Mgr. Dávid Priščák, PhD.
Mgr. Ing. Matej Biroš

Vydavateľ: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Vydavateľstvo ŠafárikPress

Rok vydania: 2024
Počet strán: 440
Rozsah: 38,44 AH
Vydanie: prvé

DOI: <https://doi.org/10.33542/KDT-0368-5>
ISBN 978-80-574-0368-5 (e-publikácia)